

محمد بن محمد
مجلس شورای اسلامی

تجدیدی

شماره ۱۷۲/۷۹۸۲۵

تاریخ ۱۳۸۴/۳/۱۷

پیوست

ورود به دبیرخانه شورای نگهبان
شماره ثبت ۸۴/۱۱/۲۷۶۵ صبح
تاریخ ثبت :
اقدام کننده : ۸۴/۳/۱۸
عسر

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۴/۳۰/۱۱۵۴۱ مورخ ۱۳۸۴/۱/۳۱ و پیرو نامه شماره ۱۷۳/۴۸۰۷۹ مورخ ۱۳۸۴/۱/۲۴، لایحه کنوانسیون چارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر که در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ۱۳۸۴/۳/۱۰ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسید، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد. ان

علامتی خدا عادل

رئیس مجلس شورای اسلامی

ص

لایحه کنوانسیون چارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر

ماده واحده - کنوانسیون چارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر
مشمول بر یک مقدمه و سی و هفت ماده به شرح پیوست تصویب و اجازه مبادله اسناد آن داده
می شود.

تبصره - رعایت اصل یکصد و سی و نهم (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی
ایران در اجرای این کنوانسیون الزامی می باشد.

بسم الله الرحمن الرحيم

کنوانسیون چارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر

دولتهای ساحلی دریای خزر؛

جمهوری آذربایجان

جمهوری اسلامی ایران

جمهوری قزاقستان

فدراسیون روسیه

ترکمنستان

که از این پس طرفهای متعاقد این کنوانسیون خوانده می شوند؛
با توجه به تخریب محیط زیست دریایی دریای خزر در اثر آلودگی ناشی از منابع
مختلف فعالیتهای انسانی از جمله تخلیه، انتشار و دفع مواد مضر و خطرناک، مواد زائد و
سایر آلودگیهای ناشی از منابع دریایی و منابع مستقر در خشکی؛

تعمیراتی

باعزم راسخ در حفظ منابع زنده دریای خزر برای نسلهای حاضر و آینده؛
با آگاهی به ضرورت تضمین عدم مضر بودن فعالیتهای مستقر در خشکی برای محیط
زیست دریایی دریای خزر؛
باتوجه به خطرات ناشی از نوسانات سطح آب که محیط زیست دریایی دریای خزر و
خصوصیات اکولوژیکی و آبنگاری منحصر به فرد آن را تهدید می کند؛
با تأکید بر اهمیت حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر؛
با تصدیق اهمیت همکاری میان طرفهای متعاقد با سازمانهای بین المللی مربوط با
هدف حفاظت و نگهداری محیط زیست دریایی دریای خزر؛
به شرح زیر موافقت می نمایند:

بخش اول - مقررات کلی

ماده ۱ - کاربرد تعاریف

از نظر این کنوانسیون معانی اصطلاحات به شرح زیر است:
«برنامه اقدام»: برنامه اقدام برای حفاظت و توسعه پایدار محیط زیست دریایی دریای
خزر.
«تخلیه مواد زائد»: هرگونه آلودگی دریا ناشی از دفع عمدی مواد زائد یا سایر مواد از
شناورها، وسائط نقلیه هوایی، سکوها یا دیگر سازه های ساخت بشر به دریای خزر یا
هرگونه رهاسازی عمدی لاشه شناورها، وسائط نقلیه هوایی، سکوها یا دیگر سازه های
ساخت بشر در دریای خزر.
«مواد خطرناک»: هرگونه موادی که ایجاد مسمومیت، سرطان، تغییرات ژنتیکی یا
معلولیت ارثی و تجمع مواد مضر در بافتهای زنده می نماید به ویژه در صورتی که مقاوم
باشد.

«مرجع ملی»: مرجعی که هر طرف متعاقد به عنوان مسؤول هماهنگ ساختن اقدامات آن طرف متعاقد برای اجرای این کنوانسیون و پروتکل‌های آن تعیین نموده است.

«آلودگی»: ورود مستقیم یا غیر مستقیم مواد یا انرژی به محیط زیست توسط انسان که اثرات زیانبخش دارد یا ممکن است داشته باشد به گونه‌ای که به منابع زنده و حیات آبریان آسیب برساند، برای سلامت انسان خطر داشته باشد یا مانع استفاده‌های مشروع از دریای خزر شود.

«آلودگی ناشی از منابع واقع در خشکی»: آلودگی دریاناشی از هر نوع منبع مشخص یا نامشخص که از خشکی، از طریق آب یا هوا یا مستقیماً از ساحل به محیط زیست دریایی وارد می‌شود یا دفع از خشکی به دریا از طریق تونل، خطوط لوله یا دیگر وسائل.

«وضعیت اضطراری زیست محیطی»: وضعیتی که موجب زیان یا وانمود کردن تهدید قریب‌الوقوع آلودگی یا زیانهای دیگری به محیط زیست دریایی خزر گردد و آنچه از علل طبیعی یا سایر فعالیتهای انسانی ناشی شود.

«حادثه صنعتی»: حادثه‌ای که از تغییر کنترل نشده در روند هر فعالیتی که بامواد مضر و خطرناک در تأسیسات صنعتی سروکار دارد، ناشی شود به عنوان مثال در طول ساخت، استفاده، ذخیره، جابجائی یا دفع یا در طول حمل و نقل.

«شناور»: هرگونه شناوری که در محیط زیست دریایی فعالیت می‌کند از جمله هاورکرافت، قایقهای تندرو، زیردریایی‌ها، قایقهای که یدک کشیده می‌شوند، قایقهای خودرو همچنین سکوها و سایر سازه‌های دریایی ساخت بشر.

«گونه‌های غیربومی مهاجم»: گونه‌های غیربومی که استقرار و انتشار آنها می‌تواند خسارت اقتصادی یا زیست محیطی به اکوسیستمها یا منابع بیولوژیکی دریای خزر وارد آورد.

ماده ۲ - هدف

هدف این کنوانسیون، حفاظت از محیط زیست دریای خزر از کلیه منابع آلوده کننده از جمله حفاظت، نگهداری، احیاء و استفاده منطقی و پایدار از منابع بیولوژیکی دریای خزر می باشد.

ماده ۳ - دامنه شمول

این کنوانسیون در مورد محیط زیست دریایی دریای خزر با در نظر گرفتن نوسان سطح آب آن و آلودگی ناشی از منابع مستقر در خشکی اعمال می شود.

بخش دوم - تعهدات کلی

ماده ۴ - تعهدات کلی

طرفهای متعاقد موارد زیر را انجام خواهند داد:

- الف - اتخاذ کلیه اقدامات مناسب برای جلوگیری، کاهش و کنترل آلودگی دریای خزر به صورت فردی یا مشترک؛
- ب - اتخاذ کلیه اقدامات مناسب برای حفاظت، نگهداری و احیای محیط زیست دریای خزر به صورت فردی یا مشترک؛
- ج - استفاده از منابع دریای خزر به شکلی که موجب آسیب به محیط زیست دریایی دریای خزر نشود؛
- د - همکاری با یکدیگر و با سازمانهای ذی صلاح بین المللی به منظور نیل به اهداف این کنوانسیون.

تعمیراتی

ماده ۵ - اصول

طرفهای متعاقد در اقدامات خود به منظور نیل به اهداف این کنوانسیون و اجرای مفاد آن، از جمله از طریق اصول زیر راهنمایی خواهند شد:

الف - اصل احتیاطی که به موجب آن در صورتی که تهدید جدی یا خسارت جبران ناپذیر به محیط زیست دریای خزر وجود داشته باشد، فقدان اطمینان علمی جامع نمی تواند به عنوان دلیلی برای به تعویق انداختن اقدامات مقرون به صرفه برای جلوگیری از خسارت مزبور، مورد استفاده قرار گیرد.

ب - اصل پرداخت توسط آلوده کننده، که به موجب آن آلوده کننده هزینه های آلودگی از جمله جلوگیری، کنترل و کاهش را برعهده می گیرد.

ج - اصل دسترسی به اطلاعات مربوط به آلودگی محیط زیست دریایی دریای خزر، که طبق آن طرفهای متعاقد حداکثر ممکن اطلاعات مربوط را در اختیار یکدیگر قرار می دهند.

ماده ۶ - تعهد به همکاری

طرفهای متعاقد به صورت دو یا چند جانبه برای توسعه پروتکل های این کنوانسیون که اقدامات، آئین نامه ها و استانداردهای اضافی برای اجرای این کنوانسیون را تعیین می کند، با یکدیگر همکاری خواهند نمود.

بخش سوم - جلوگیری، کاهش و کنترل آلودگی

ماده ۷ - آلودگی ناشی از منابع واقع در خشکی

۱ - طرفهای متعاقد کلیه اقدامات مناسب را برای جلوگیری، کاهش و کنترل آلودگی دریای خزر ناشی از منابع واقع در خشکی به عمل خواهند آورد.

تجرباتی

۲ - طرفهای متعاقد در توسعه پروتکل‌های این کنوانسیون که اقدامات بیشتری را برای جلوگیری، کاهش و کنترل آلودگی دریای خزر ناشی از منابع واقع در خشکی تعیین می‌کند، همکاری خواهند نمود، چنین پروتکل‌هایی از جمله می‌تواند شامل اقدامات زیر باشد:

الف - جلوگیری، کنترل و کاهش خروج آلاینده‌ها از منابع آلوده کننده از جمله از طریق به کارگیری فناوری که تولید مواد زائد در آن صفر یا کم می‌باشد؛

ب - جلوگیری، کنترل و کاهش آلودگی ناشی از منابع واقع در خشکی از طریق صدور مجوز تخلیه فاضلابها توسط مراجع ملی ذی صلاح طرفهای متعاقد؛

ج - اجازه تخلیه فاضلابها براساس تشویق به استفاده از فناوری که از لحاظ زیست محیطی معقول است؛

د - وضع الزامات شدیدتر از آنچه که در جزءهای (ب) و (ج) این ماده آمده، مطابق پروتکل‌های اضافی این کنوانسیون، در صورتی که کیفیت آبهای دریافتی یا اکوسیستم متأثر از آن در دریای خزر چنین ایجاب کند؛

ه - به کارگیری انواع تصفیه برای فاضلابهای شهری و در صورت لزوم به صورت مرحله‌ای؛

و - به کارگیری بهترین فناوری موجود که از لحاظ زیست محیطی معقول است برای کاهش ورود مواد آلی از منابع شهری و صنعتی؛

ز - توسعه و اجرای اقدامات مناسب براساس بهترین رویه‌های محیط زیستی برای کاهش ورود مواد آلی و خطرناک از منابع نامعلوم از جمله کشاورزی؛

ح - انجام اقدامات لازم برای حفاظت و تصفیه کامل برخی از منابع آلوده کننده ساحلی که کماکان تأثیرات منفی بر دریای خزر دارد.

۳ - چنانچه تخلیه از آبراهی که در سرزمینهای دو یا چند طرف متعاقد جریان دارد یا مرز بین آنها را تشکیل می‌دهد احتمالاً باعث آلودگی دریای خزر شود، طرفهای متعاقد در

اتخاذ کلیه اقدامات مناسب برای جلوگیری، کاهش و کنترل چنین آلودگی از جمله در صورت اقتضاء در تأسیس نهادهای مشترک مسؤول برای تعیین و حل مسائل بالقوه آلودگی، همکاری خواهند نمود.

ماده ۸ - آلودگی ناشی از فعالیت در بستر دریا

طرفهای متعاقد کلیه اقدامات مناسب را برای جلوگیری، کنترل و کاهش آلودگی دریای خزر ناشی از فعالیتهایی که در بستر دریا صورت می‌گیرد، انجام خواهند داد و همکاری آنها در گسترش پروتکلهای این کنوانسیون در این زمینه تشویق می‌گردد.

ماده ۹ - آلودگی ناشی از شناورها

طرفهای متعاقد کلیه اقدامات مناسب را برای جلوگیری، کاهش و کنترل آلودگی دریای خزر ناشی از شناورها انجام خواهند داد و در گسترش پروتکلهای و موافقتنامه‌های این کنوانسیون که اقدامات، آئین‌نامه‌ها و استانداردهای مورد توافق در این زمینه را تعیین می‌کند با در نظر گرفتن استانداردهای بین‌المللی مربوط همکاری خواهند نمود.

ماده ۱۰ - آلودگی ناشی از تخلیه

۱ - طرفهای متعاقد کلیه اقدامات لازم را برای جلوگیری، ممانعت، کاهش و کنترل آلودگی دریای خزر ناشی از تخلیه مواد زائد شناورها و وسائط نقلیه هوایی که در سرزمین آنها ثبت شده یا تحت پرچم آنها هستند به عمل خواهند آورد.

۲ - طرفهای متعاقد در توسعه پروتکلهای این کنوانسیون که اقدامات، آئین‌نامه‌ها و استانداردهای مورد توافق در این زمینه را معین می‌کند، همکاری خواهند نمود.

۳ - در صورتی که امنیت شناور یا وسیله نقلیه هوایی در دریا در اثر تخریب یا از دست دادن کامل شناور یا وسیله نقلیه هوایی تهدید شود یا در مواردی که خطری انسان یا حیات

تعمیراتی

دریایی را تهدید کند، چنانچه تخلیه مواد زائد تنها راه دفع تهدید به نظر برسد و هر احتمالی وجود داشته باشد که عواقب خسارت این تخلیه، کمتر از موارد دیگر باشد مفاد بندهای (۱) و (۲) این ماده اعمال نخواهد شد. چنین تخلیه‌ای باید به گونه‌ای اجرا شود که احتمال آسیب‌رساندن به انسان یا حیات دریایی را به حداقل رساند یا موجب کاهش محدودیت‌های استفاده مشروع از دریا طبق اسناد قابل اجرای منطقه‌ای یا بین‌المللی شود؛ این تخلیه باید به طرفهای متعاقد گزارش شود.

ماده ۱۱ - آلودگی ناشی از سایر فعالیتهای انسانی

۱ - طرفهای متعاقد کلیه اقدامات مناسب را برای جلوگیری، کاهش و کنترل آلودگی دریای خزر ناشی از سایر فعالیتهای انسانی که در مواد (۷) تا (۱۰) فوق مورد حکم قرار نگرفته‌اند، از جمله احیای اراضی و لایروبی سواحل و سدسازی به عمل خواهند آورد.

۲ - طرفهای متعاقد کلیه اقدامات مناسب را برای کاهش تأثیرات منفی احتمالی اقداماتی که منشأ انسانی دارند به منظور کم کردن عواقب نوسان سطح دریا بر اکوسیستم دریای خزر انجام خواهند داد.

ماده ۱۲ - جلوگیری از ورود، کنترل و مبارزه با گونه‌های غیربومی مهاجم

طرفهای متعاقد کلیه اقدامات مناسب را برای جلوگیری از ورود گونه‌های غیربومی مهاجم به دریای خزر و کنترل و مبارزه با آنها که تهدیدی برای اکوسیستم‌ها، زیستگاهها یا گونه‌ها می‌باشند، به عمل خواهند آورد.

ماده ۱۳ - موارد اضطراری زیست محیطی

۱ - طرفهای متعاقد ضمن اتخاذ کلیه اقدامات مناسب، برای حفاظت از انسان و محیط زیست دریایی در مقابل عواقب موارد اضطراری طبیعی یا انسانی همکاری خواهند

تجرباتی

نمود. به همین منظور، اقدامات پیشگیرانه، آماده‌سازی متقابل از جمله اقدامات احیاء‌کننده به کار گرفته خواهد شد.

۲- طرفهای متعاقد مبدأ به منظور اقدامات جلوگیری کننده و ایجاد اقدامات آماده‌سازی، در حدود صلاحیت خود فعالیتهای خطرناکی را که قادر به ایجاد شرایط اضطراری زیست محیطی هستند مشخص خواهند کرد و همچنین تضمین خواهند نمود که سایر طرفهای متعاقد از فعالیتهای پیشنهادی یا موجود آگاهی پیدا کنند. طرفهای متعاقد موافقت می‌نمایند که ارزیابی تأثیرات محیط زیستی فعالیتهای خطرناک و اقدامات مربوط به کاهش خطرپذیری را انجام دهند.

۳- طرفهای متعاقد برای ایجاد سیستمهای هشداردهنده سریع حوادث صنعتی و وضعیتهای اضطراری محیط زیستی همکاری خواهند نمود. در صورت بروز حادثه اضطراری زیست محیطی یا تهدید قریب‌الوقوع آن، طرف متعاقد مبدأ تضمین می‌کند که طرفهای متعاقدی را که احتمالاً تحت تأثیر قرار می‌گیرند بدون درنگ در سطوح مناسب مطلع گردانند.

۴- طرفهای متعاقد کلیه اقدامات لازم را برای برقراری و تداوم اقدامات لازم آماده‌سازی برای مواقع اضطراری از جمله اقداماتی برای تضمین اینکه تجهیزات کافی و کارکنان کارآمد برای واکنش در مقابل حادثه اضطراری زیست محیطی بلافاصله در دسترس قرار خواهند داشت، به عمل خواهند آورد.

بخش چهارم - حفاظت، نگهداری و احیای محیط زیست دریایی

ماده ۱۴ - حفاظت، نگهداری، احیاء و استفاده منطقی از منابع زنده دریایی

۱- طرفهای متعاقد توجه ویژه‌ای نسبت به حفاظت، نگهداری، احیاء و استفاده منطقی از منابع زنده دریایی خواهند داشت و تمامی اقدامات لازم را براساس علمی‌ترین

تعمیرات

مدارک قابل دسترس در موارد زیر به عمل خواهند آورد:

الف - توسعه و افزایش توانائی منابع زنده جهت نگهداری، احیاء و استفاده منطقی از موازنه زیست محیطی به هنگام رفع نیازهای انسانی در مورد تغذیه و برآوردن اهداف اقتصادی و اجتماعی؛

ب - حفظ یا احیای جمعیت گونه‌های دریائی در سطوحی که بتواند حداکثر محصول پایدار و با کیفیت مطلوب را توسط عوامل زیست محیطی و اقتصادی مربوط و با در نظر گرفتن روابط بین گونه‌ها، تولید کند؛

ج - تضمین اینکه گونه‌های دریائی به وسیله بهره‌برداری بیشتر در معرض خطر نیستند؛

د - ترویج توسعه و استفاده از تورهای ماهیگیری انتخابی و شیوه‌هایی که ضایعات را در صید گونه‌های هدف و صید فرعی گونه‌های غیرهدف به حداقل می‌رساند؛

ه - حفاظت، نگهداری و احیاء گونه‌های دریائی بومی کمیاب و در معرض خطر؛

و - حفاظت از تنوع گونه‌ای و زیستگاههای گونه‌های کمیاب و گونه‌های در معرض خطر و نیز اکوسیستمهای آسیب‌پذیر.

۲- طرفهای متعاقد در توسعه پروتکلها به منظور به عهده گرفتن اقدامات لازم برای حفاظت، نگهداری و احیای منابع زنده دریائی همکاری خواهند نمود.

ماده ۱۵ - مدیریت مناطق ساحلی

طرفهای متعاقد سعی خواهند نمود اقدامات لازم را جهت توسعه و اجرای برنامه‌ها و راهبردهای ملی برای مدیریت و برنامه‌ریزی اراضی متأثر از مجاورت دریا، به عمل آورند.

تجسلی

ماده ۱۶ - نوسان سطح آب دریای خزر

طرفهای متعاقد در زمینه توسعه پروتکل‌های این کنوانسیون که انجام تحقیقات علمی مورد نیاز (تا آنجا که علمی است) و اقدامات و رویه‌های توافق شده جهت ارزیابی تأثیرات نوسان سطح آب دریای خزر را تجویز می‌کند، همکاری خواهند نمود.

بخش پنجم - آئین‌نامه‌ها

ماده ۱۷ - ارزیابی اثرات زیست محیطی

۱ - هر طرف متعاقد کلیه اقدامات لازم را برای شروع و بکارگیری خط مشی‌های ارزیابی اثرات زیست محیطی هر نوع فعالیت برنامه‌ریزی شده که احتمالاً تأثیر زیان‌آور مهمی بر محیط زیست دریایی خزر دارد، به عمل خواهد آورد.

۲ - هر یک از طرفهای متعاقد کلیه اقدامات لازم را جهت انتشار نتایج ارزیابی‌های اثرات زیست محیطی که طبق بند (۱) این ماده انجام شده، برای سایر طرفهای متعاقد انجام خواهد داد.

۳ - طرفهای متعاقد در گسترش پروتکل‌هایی که خط مشی ارزیابی اثرات محیط زیستی دریای خزر را در چارچوب فرامرزی تعیین می‌کند، همکاری خواهند نمود.

ماده ۱۸ - همکاری بین طرفهای متعاقد

۱ - طرفهای متعاقد با توجه به الزامات و رویه‌های بین‌المللی رایج جهت جلوگیری، کاهش و کنترل آلودگی و حفاظت، نگهداری و احیای محیط زیست دریای خزر در تدوین، تشریح و هماهنگ‌نمودن قواعد، استانداردها، رویه‌های توصیه شده و خط مشی‌های سازگار با این کنوانسیون همکاری خواهند نمود.

۲ - طرفهای متعاقد در تنظیم برنامه اقدام جهت حفاظت از محیط زیست دریایی

تعیین

دریای خزر، به منظور جلوگیری، کاهش و کنترل آلودگی و حفاظت، نگهداری و احیای محیط زیست دریایی دریای خزر همکاری خواهند نمود.

۳- طرفهای متعاقد به صورت انفرادی یا مشترک در اجرای تعهدات خود که در بندهای (۱) و (۲) این ماده شرح داده شده از جمله نسبت به موارد زیر اقدام خواهند کرد:
الف - جمع آوری، پالایش و ارزیابی اطلاعات به منظور تشخیص منابعی که باعث آلودگی یا احتمال آلودگی دریای خزر می شوند و تبادل اطلاعات میان طرفهای متعاقد در صورت اقتضاء.

ب - توسعه برنامه‌هایی جهت پایش کیفیت و کمیت آب.

ج - توسعه برنامه‌های رویدادهای پیش‌بینی نشده برای موارد اضطراری آلودگی.

د - تشریح محدودیت‌های خروج و تخلیه مواد زائد و ارزیابی تأثیر برنامه‌های کنترل.

ه- تشریح معیارها و اهداف مربوط به کیفیت آب و پیشنهاد اقدامات مرتبط برای حفظ و در صورت لزوم بهبود کیفیت آبهای موجود.

و - توسعه برنامه‌های اقدام هماهنگ شده برای کاهش بار آلودگی ناشی از مناطق شهری و صنعتی و منابع انتشار آلودگی از جمله پسابهای کشاورزی، شهری و سایر پسابها،

ماده ۱۹ - پایش

۱ - طرفهای متعاقد برای ایجاد و اجرای برنامه‌های انفرادی و یا مشترک به منظور پایش شرایط زیست محیطی دریای خزر تلاش خواهند نمود.

۲ - طرفهای متعاقد نسبت به تهیه فهرست و عوامل آلاینده که در درون دریای خزر تخلیه و متمرکز می شوند و به طور منظم قابل پایش می باشند، توافق خواهند کرد.

۳ - طرفهای متعاقد در فواصل منظم، ارزیابی‌های انفرادی یا مشترکی را از شرایط محیط زیستی دریای خزر و تأثیر اقدامات اتخاذ شده مربوط به جلوگیری، کنترل و کاهش

تعمیراتی

آلودگی محیط زیست دریایی خزر انجام خواهند داد.

۴ - به همین منظور، طرفهای متعاقد در هماهنگی کردن قواعدی جهت ایجاد و اجرای برنامه‌های پایش، سیستم‌های اندازه‌گیری، روشهای تجزیه و تحلیل، داده‌پردازی و ارزش‌گذاری خط مشی‌ها برای کیفیت اطلاعات، تلاش خواهند نمود.

۵ - طرفهای متعاقد پایگاه داده‌های متمرکز و نظام مدیریت اطلاعاتی را به منظور به‌کارگیری به‌عنوان مخزن کلیه داده‌های مربوط، انجام وظیفه به‌عنوان پایه‌ای برای تصمیم‌گیری و منبع کلی اطلاعات و آموزش برای متخصصان، مدیران و عموم مردم، توسعه خواهند داد.

ماده ۲۰ - تحقیق و توسعه

طرفهای متعاقد در هدایت تحقیق و توسعه روشهای مؤثر برای جلوگیری، کاهش و کنترل آلودگی دریای خزر همکاری خواهند کرد؛ بدین منظور طرفهای متعاقد در تلاش برای راه‌اندازی یا تقویت برنامه‌های تحقیقاتی (در صورت لزوم) از جمله در موارد زیر همکاری خواهند نمود:

الف - توسعه روشهای ارزیابی سمی بودن مواد مضر و تحقیق درباره نحوه تأثیر آنها بر محیط زیست دریای خزر؛

ب - توسعه و به‌کارگیری فناوریهای نوین که از لحاظ زیست محیطی معقول یا ایمن هستند؛

ج - عدم کاربرد تدریجی و یا جان‌سخت کردن موادی که احتمالاً باعث آلودگی می‌شوند؛

د - توسعه روشهایی که از لحاظ زیست محیطی در انتقال مواد خطرناک معقول یا ایمن هستند؛

ه - توسعه روشهایی که از لحاظ زیست محیطی برای سازه‌های آبی و مهار آب

تعیین

معقول یا ایمن هستند؟

- و - ارزیابی خسارات مالی و فیزیکی ناشی از آلودگی ها؛
- ز - بهبود دانش مربوط به نظام هیدرولیکی و پویایی اکوسیستم دریای خزر از جمله نوسان سطح دریا و تأثیرات چنین نوساناتی بر اکوسیستم های ساحلی و دریایی؛
- ح - مطالعه میزان تشعشع و سطوح رادیو اکتیو در دریای خزر.

ماده ۲۱ - تبادل و دسترسی به اطلاعات

- ۱ - طرفهای متعاقد طبق مفاد این کنوانسیون اطلاعات را به طور مستقیم یا از طریق دبیرخانه، به طور منظم مبادله خواهند کرد.
- ۲ - طرفهای متعاقد طبق قوانین ملی خود و با توجه به مفاد موافقتنامه های بین المللی موجود در ارتباط با دسترسی عموم به اطلاعات زیست محیطی، جهت تأمین دسترسی عموم به اطلاعات مربوط به شرایط زیست محیطی دریای خزر و اقدامات انجام شده یا برنامه ریزی شده برای جلوگیری، کنترل و کاهش آلودگی دریای خزر تلاش خواهند نمود.

بخش ششم - ترتیبات سازمانی

ماده ۲۲ - فراهمایی (کنفرانس) طرفهای متعاقد

- ۱ - بدینوسیله فراهمایی طرفهای متعاقد ایجاد می شود.
- ۲ - فراهمایی طرفهای متعاقد شامل یک نماینده از سوی هر طرف متعاقد می باشد که حق یک رأی را دارد. هر نماینده می تواند توسط یک یا چند مشاور همراهی شود.
- ۳ - اولین جلسه فراهمایی طرفهای متعاقد حداکثر دوازده ماه پس از تاریخ لازم الاجرا شدن این کنوانسیون تشکیل خواهد شد. پس از آن جلسه عادی فراهمایی طرفهای متعاقد در فواصل منظمی که در اولین جلسه فراهمایی طرفهای متعاقد تعیین

تعیین

می‌شود، برگزار خواهد شد.

۴- جلسات فوق‌العاده فراهمایی طرفهای متعاقد در مواقع دیگری که از نظر فراهمایی طرفهای متعاقد ضروری باشد یا براساس درخواست کتبی هر طرف مشروط بر آن که توسط حداقل دو طرف متعاقد دیگر حمایت شود، برگزار خواهد شد.

۵- جلسات فراهمایی طرفهای متعاقد به صورت دوره‌ای و براساس نام طرفهای متعاقد به ترتیب حروف الفبای انگلیسی، در کشور طرفهای متعاقد یا در مکان دبیرخانه برگزار خواهد شد.

۶- ریاست فراهمایی طرفهای متعاقد به نوبت و براساس نام طرفهای متعاقد به ترتیب حروف الفبای انگلیسی به هر طرف متعاقد واگذار خواهد شد. در صورت خالی ماندن مسند ریاست، طرف متعهادی که ریاست فراهمایی را برعهده دارد، جانشینی را تا پایان دوره ریاست آن طرف متعاقد مشخص خواهد نمود.

۷- زبانهای کاری فراهمایی طرفهای متعاقد، انگلیسی، و زبان رسمی تمامی طرفهای متعاقد خواهد بود. دبیرخانه، زبانهای رسمی سازمان ملل متحد را پیش‌بینی خواهد کرد.

۸- تمامی تصمیم‌های فراهمایی طرفهای متعاقد براساس اتفاق آرای طرفهای متعاقد اتخاذ خواهد شد.

۹- فراهمایی طرفهای متعاقد در اولین جلسه خود درباره موارد زیر تصمیم می‌گیرد:

الف - تأسیس سایر نهادهای کنوانسیون که ممکن است ضروری به نظر برسند.

ب - ترتیباتی برای دبیرخانه دائمی کنوانسیون، از جمله محل و کارکنان آن.

ج - آیین کار و مقررات مالی خود و نهادهای فرعی.

۱۰- وظایف فراهمایی طرفهای متعاقد به شرح زیر می‌باشد:

الف - نظارت بر اجرای این کنوانسیون، پروتکل‌های آن و برنامه اقدام.

ب - نظارت بر محتوای این کنوانسیون و پروتکل‌های آن.

ج - بررسی و تصویب پروتکل‌های الحاقی یا هرگونه اصلاحیه کنوانسیون یا

تصویب

- پروتکل‌های آن و تصویب و اصلاح پیوست‌های این کنوانسیون و پروتکل‌های آن.
- د - دریافت و بررسی گزارش‌هایی که توسط طرفهای متعاقد ارائه شده و بررسی و ارزیابی وضعیت محیط زیست دریایی به ویژه وضعیت آلودگی و اثرات آن بر اساس گزارش‌هایی که توسط طرفهای متعاقد و سازمانهای صلاحیتدار منطقه‌ای یا بین‌المللی تهیه شده است.
- ه - بررسی گزارش‌هایی که توسط دبیرخانه راجع به موضوعات مربوط به این کنوانسیون تهیه شده است.
- و - در صورت اقتضاء مطالبه خدمات مالی و فنی نهادهای بین‌المللی مربوط و مؤسسات علمی برای اهداف این کنوانسیون.
- ز - ایجاد نهادهای فرعی برای اجرای کنوانسیون و پروتکل‌های آن، در صورتی که لازم باشد.
- ح - انتخاب دبیر اجرایی کنوانسیون و سایر کارکنانی که ممکن است مورد نیاز باشند با در نظر گرفتن نمایندگی عادلانه طرفهای متعاقد.
- ط - انجام سایر وظایفی که برای نیل به اهداف کنوانسیون لازم است.

ماده ۲۳ - دبیرخانه کنوانسیون

- ۱ - بدین وسیله دبیرخانه کنوانسیون ایجاد می‌شود.
- ۲ - دبیرخانه شامل دبیر اجرایی کنوانسیون و سایر کارکنان لازم برای انجام وظایفی که از این پس مشخص می‌گردد، خواهد بود.
- ۳ - دبیر اجرایی، رئیس امور اداری دبیرخانه کنوانسیون خواهد بود و انجام وظایفی را که برای اداره امور دبیرخانه کنوانسیون لازم است و توسط فرامایی طرفهای متعاقد طبق آئین کار و قواعد مالی مصوب آن تعیین شده، بر عهده خواهد داشت.
- ۴ - وظایف دبیرخانه به شرح زیر خواهد بود:

تصویری

- الف - ترتیب دادن و فراهم نمودن تدارکات جلسات فراهمایی طرفهای متعاقد و نهادهای فرعی آن.
- ب - تهیه و ارسال اطلاعیه‌ها، گزارشها و سایر اطلاعات دریافت شده به طرفهای متعاقد.
- ج - بررسی درخواستها و اطلاعات دریافتی از طرفهای متعاقد و مشورت با آنها در خصوص موضوعات مربوط به اجرای کنوانسیون و پروتکل‌های آن.
- د - تهیه و ارسال گزارشهای راجع به موضوعات مربوط به اجرای کنوانسیون و پروتکل‌های آن.
- ه - تأسیس و نگهداری پایگاه داده‌ها و انتشار قوانین ملی طرفهای متعاقد و حقوق بین‌الملل مربوط به حفاظت از دریای خزر.
- و - ایجاد ترتیبات لازم برای تأمین کمکها و توصیه‌های فنی برای اجرای مؤثر این کنوانسیون و پروتکل‌های آن، در صورت درخواست هر طرف متعاقد.
- ز - اجرای وظایفی که ممکن است به موجب پروتکل‌های این کنوانسیون تعیین شود.
- ح - در صورت اقتضاء، همکاری با سازمانها و برنامه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی.
- ط - انجام سایر وظایفی که ممکن است توسط فراهمایی طرفهای متعاقد تعیین گردد.

بخش هفتم - پروتکلها و پیوستها

ماده ۲۴ - تصویب پروتکلها

- ۱ - هر طرف متعاقد می‌تواند پروتکل‌هایی را برای این کنوانسیون پیشنهاد نماید. این پروتکلها به اتفاق آراء در جلسه فراهمایی طرفهای متعاقد به تصویب خواهد رسید. چنانچه در متن پروتکلها برای تصویب، روش دیگری پیش‌بینی نشده باشد، پروتکلها پس از آن که

تمامی طرفهای متعاقد طبق تشریفات قانون اساسی خود، آنها را تنفیذ یا تصویب نمایند، لازم الاجراء خواهند شد. پروتکلهای جزء لاینفک این کنوانسیون خواهند بود.

۲- متن هر پروتکل پیشنهادی حداقل شش ماه قبل از تشکیل جلسه فراهمایی طرفهای متعاقد که در آن پروتکل برای تصویب پیشنهاد شده توسط دبیرخانه به اطلاع طرفهای متعاقد خواهد رسید.

ماده ۲۵ - تصویب پیوستها و اصلاحات

۱- پیوستهای این کنوانسیون یا هر یک از پروتکلهای آن، حسب مورد جزء لاینفک کنوانسیون یا پروتکل مزبور می باشد و جز در صورتی که صریحاً به گونه دیگری پیش بینی شده باشد، اشاره به این کنوانسیون یا پروتکلهای آن در عین حال، اشاره به هر پیوست مربوط به آن نیز می باشد. پیوستهای مزبور محدود به موضوعات آئین نامه ای، علمی، فنی و اداری خواهد بود.

۲- پیوستهای این کنوانسیون یا هر یک از پروتکلهای آن طبق تشریفات وضع شده در ماده (۲۴) این کنوانسیون پیشنهاد و تصویب خواهد شد.

۳- پیشنهاد، تصویب و لازم الاجراء شدن اصلاحیه های پیوستهای این کنوانسیون یا هر یک از پروتکلهای، تابع تشریفات خواهد بود که برای پیشنهاد، تصویب و لازم الاجراء شدن پیوستهای این کنوانسیون یا پیوستهای پروتکلهای در نظر گرفته شده است.

۴- چنانچه هر پیوست یا اصلاحیه آن مربوط به اصلاح این کنوانسیون یا هر یک از پروتکلهای باشد، پیوست یا اصلاحیه تا زمانی که اصلاحیه این کنوانسیون یا پروتکل مربوط لازم الاجراء نشود، لازم الاجراء نخواهد شد.

بخش هشتم - اجرا و رعایت

ماده ۲۶ - اجرای کنوانسیون

- ۱- هر طرف متعاقد برای هماهنگی در اجرای مفاد این کنوانسیون در سرزمین خود، و تحت صلاحیت خویش یک مرجع ملی تعیین خواهد کرد.
- ۲- مفاد این کنوانسیون تأثیری بر حقوق طرفهای متعاقد به صورت انفرادی یا مشترک برای تصویب و اجرای اقداماتی شدیدتر از آنچه در این کنوانسیون پیش‌بینی شده است، نخواهد داشت.

ماده ۲۷ - گزارشها

هر مرجع ملی، گزارشهای مربوط به اقدامات انجام گرفته در خصوص اجرای مفاد این کنوانسیون و پروتکل‌های آن را در چارچوب و فواصل منظمی که توسط فراهم‌مایی طرفهای متعاقد تعیین می‌شود به دبیرخانه ارائه خواهد نمود. دبیرخانه گزارشهای دریافتی را بین تمامی طرفهای متعاقد توزیع خواهد کرد.

ماده ۲۸ - اجرا و رعایت

طرفهای متعاقد جهت حصول اطمینان از رعایت مفاد این کنوانسیون یا پروتکل‌های آن در گسترش آئین‌نامه‌ها، همکاری خواهند کرد.

ماده ۲۹ - مسئولیت و جبران خسارت

طرفهای متعاقد با در نظر گرفتن اصول و ضوابط مربوط حقوق بین‌الملل، متعهد به گسترش قواعد و آئین‌نامه‌های مناسب در ارتباط با مسئولیت و جبران خسارت وارده به محیط زیست دریای خزر ناشی از نقض مفاد این کنوانسیون و پروتکل‌های آن خواهند بود.

تصویب

ماده ۳۰ - حل اختلافات

در صورت بروز اختلاف بین طرفهای متعاقد در ارتباط با اجرا یا تفسیر مفاد این کنوانسیون، طرفهای متعاقد از طریق مشاوره، مذاکره یا سایر روشهای مسالمت‌آمیز به انتخاب خود برای رفع اختلاف اقدام خواهند کرد.

بخش نهم - مواد نهائی

ماده ۳۱ - امضاء، تنفیذ، پذیرش، تصویب و الحاق

- ۱ - این کنوانسیون برای امضای دولتهای ساحلی دریای خزر از تاریخ ۱۳۸۲/۸/۱۳ هجری شمسی (چهارم نوامبر ۲۰۰۳ میلادی) تا ۱۳۸۳/۸/۱۳ هجری شمسی (سوم نوامبر ۲۰۰۴ میلادی) در تهران مفتوح خواهد بود.
- ۲ - این کنوانسیون منوط به تنفیذ، پذیرش یا تصویب دولتهای ساحلی دریای خزر خواهد بود. این کنوانسیون برای الحاق هر یک از دولتهای ساحلی دریای خزر طبق قوانین ملی آنها از تاریخی که کنوانسیون برای امضاء بسته می‌شود، مفتوح خواهد بود.
- ۳ - اسناد تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق نزد امین اسناد تودیع خواهد شد.

ماده ۳۲ - حق شرط

هیچ حق شرطی برای این کنوانسیون در نظر گرفته نخواهد شد.

شماره ۱۷۳، ۷۹۸۳۵

تاریخ ۱۳۸۴/۲/۱۷

پیوست

تعیین

ماده ۳۳ - لازم الاجراء شدن

این کنوانسیون در نودمین روز پس از تاریخ تودیع سند تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق توسط تمامی دولتهای ساحلی دریای خزر لازم الاجراء خواهد شد.

ماده ۳۴ - اصلاح کنوانسیون یا پروتکلها

۱ - هر یک از طرفهای متعاقد می تواند پیشنهاد اصلاح این کنوانسیون یا هر یک از پروتکلها را بدهد. این اصلاحات در جلسه فراهمایی طرفهای متعاقد، به اتفاق آراء به تصویب خواهد رسید.

۲ - لازم الاجراء شدن اصلاحیه های این کنوانسیون یا هر پروتکلی، تابع همان تشریفات است که برای کنوانسیون در نظر گرفته شده است.

ماده ۳۵ - امین اسناد

جمهوری اسلامی ایران وظایف امین اسناد را تقبل خواهد کرد.

ماده ۳۶ - متون معتبر

این کنوانسیون که متون فارسی، آذری، روسی، قزاقی، ترکمنی و انگلیسی آن دارای اعتبار یکسان می باشد، نزد امین اسناد تودیع خواهد شد. در صورت بروز اختلاف در تفسیر یا اجرای این کنوانسیون یا پروتکلها، متن انگلیسی ملاک خواهد بود.

ماده ۳۷ - ارتباط با مذاکرات راجع به وضعیت حقوقی دریای خزر

هیچ یک از مفاد این کنوانسیون به نحوی تعبیر نخواهد شد که پیش دآوری نسبت به نتایج مذاکرات مربوط به وضعیت حقوقی نهایی دریای خزر تلقی شود.

تصالی

در تأیید مراتب فوق، امضاء کنندگان زیر که به طور مقتضی بدین منظور مجاز شده‌اند، این کنوانسیون را امضاء نمودند.
این کنوانسیون در تهران در تاریخ ۱۳/۸/۱۳۸۲ هجری شمسی برابر با چهارم نوامبر ۲۰۰۳ میلادی تنظیم گردید.

لایحه فوق مشتمل بر ماده واحده منضم به متن کنوانسیون شامل سی و هفت ماده در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ دهم خرداد ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و چهار مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید.

غلامعلی حداد حادل
رئیس مجلس شورای اسلامی